

**Podstawowe informacje dotyczące przekształcenia prawa użytkowania
wieczystego w prawo własności w oparciu o przepisy ustawy z dnia 29 lipca
2005r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności
nieruchomości (Dz. U. z 2012r. poz. 83 ze zm.), zwanej dalej ustawą
o przekształceniu**

1. Przesłanki przedmiotowe i podmiotowe przekształcenia

Zgodnie art. 1 ust. 1 ustawy o przekształceniu: „Osoby fizyczne i prawne będące w dniu 13 października 2005r. użytkownikami wieczystymi nieruchomości mogą wystąpić z żądaniem przekształcenia prawa użytkowania wieczystego tych nieruchomości w prawo własności”.

Według art. 1 ust. 2 w/w ustawy „Z żądaniem przekształcenia prawa użytkowania wieczystego nieruchomości, o którym mowa w ust. 1, w prawo własności nieruchomości, mogą również wystąpić:

- 1) osoby fizyczne i prawne będące właścicielami lokali, których udział w nieruchomości wspólnej obejmuje prawo użytkowania wieczystego;
- 2) spółdzielnie mieszkaniowe będące właścicielami budynków mieszkalnych lub garaży.”

Art. 1 ust. 1a ustawy o przekształceniu stanowi: „Z żądaniem przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości mogą wystąpić również osoby fizyczne będące w dniu wejścia w życie ustawy użytkownikami wieczystymi nieruchomości, niezależnie od jej przeznaczenia, jeżeli użytkowanie wieczyste uzyskały:

- 1) w zamian za wywłaszczenie lub przejęcie nieruchomości gruntowej na rzecz Skarbu Państwa na podstawie innych tytułów, przed dniem 5 grudnia 1990r.;
- 2) na podstawie art. 7 dekretu z dnia 26 października 1945r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy (Dz. U. Nr 50, poz. 279)”.

Ponadto zgodnie z art. 1 ust. 3 w/w ustawy „z żądaniem przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości mogą również wystąpić osoby fizyczne i prawne będące następcami prawnymi osób, o których mowa w ust. 1 i 1a, oraz osoby fizyczne i prawne będące następcami prawnymi osób, o których mowa w ust. 2”.

W dniu 10 marca 2015r. Trybunał Konstytucyjny wyrokiem sygn. akt K 29/13, sprostowanym postanowieniem z dnia 25.03.2015r. orzekł o niezgodności z Konstytucją RP art. 1 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości w zakresie, w jakim przyznaje uprawnienie do przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności osobom fizycznym i prawnym, które nie miały tego uprawnienia przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 28 lipca 2011r. o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 187, poz. 1110).

Powyższy wyrok zakwestionował rozszerzenie przedmiotowego zakresu ustawy o przekształceniu, w rezultacie którego zniesiono ograniczenia co do rodzaju nieruchomości, mogących być przedmiotem wniosku o przekształcenie oraz zakresu podmiotowego, tj. rozszerzenie działania ustawy na osoby prawne niebędące właścicielami lokali.

Art. 1 ust. 1 przed wejściem w życie nowelizacji ustawy wprowadzonej ustawą z dnia 28 lipca 2011r. tj. w pierwotnym brzmieniu ustawy o przekształceniu stanowił, że: „osoby fizyczne będące w dniu wejścia w życie ustawy użytkownikami wieczystymi nieruchomości zabudowanych na cele mieszkaniowe lub zabudowanych garażami albo przeznaczonych pod tego rodzaju zabudowę oraz nieruchomości rolnych mogą wystąpić z żądaniem przekształcenia prawa użytkowania wieczystego tych nieruchomości w prawo własności. Przez nieruchomość rolną rozumie się nieruchomość rolną w rozumieniu Kodeksu cywilnego, z wyłączeniem nieruchomości przeznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o warunkach zabudowy na cele inne niż rolne”.

Ponadto użytkownicy wieczystości tych nieruchomości musieli mieć uprawnienia do przekształcenia przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 28 lipca 2011r. Oznacza to, że przez cały ten okres musiały być spełnione wszystkie przesłanki do przekształcenia. Wiąże

się to bezpośrednio z zapisem art. 1 ust. 3 ustawy sprzed zmiany z 2011r. stanowiącego że „Z żądaniem przekształcenia praw użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości mogą również wystąpić osoby fizyczne będące następcami prawnymi osób, o których mowa w ust. 1 i 1a oraz osoby fizyczne i prawne będące następcami prawnymi osób, o których mowa w ust. 2.”

Zgodnie z art. 1 ust. 1b pkt 3 ustawy o przekształceniu art. 1 ust. 1 ustawy nie stosuje się do nieruchomości wobec których toczy się postępowanie administracyjne, mające na celu nabycie nieruchomości lub jej części pod inwestycje celu publicznego.

Podsumowując powyższe należy stwierdzić, że przekształceniu podlegają nieruchomości, które w dniu 13.10.2005r. były zabudowane na cele mieszkaniowe lub zabudowane garażami albo przeznaczone pod tego rodzaju zabudowę oraz nieruchomości rolne i w okresie od 13.10.2005r. do dnia dzisiejszego były w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych, zaś w przypadku nieruchomości z których wyodrębniono lokale – również w użytkowaniu wieczystym osób prawnych, oraz nie toczy się w stosunku do tych nieruchomości postępowanie administracyjne, mające na celu nabycie nieruchomości lub jej części pod inwestycje celu publicznego.

2. Udziały w prawie użytkowania wieczystego

W sytuacji, gdy do nieruchomości ustanowione jest użytkowanie wieczyste gruntu w formie niepodzielnych udziałów, przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności może nastąpić jedynie przy jednoczesnym przekształceniu wszystkich istniejących udziałów w prawie użytkowania wieczystego danej nieruchomości.

Dla nieruchomości będących przedmiotem współużytkowania wieczystego niezwykle ważna jest regulacja art. 1 ust. 4, dająca uprawnienia do złożenia wniosku również właścicielom lokali, którzy prawo użytkowania wieczystego z nimi związane nabyli po dniu 13 października 2005r. oraz osobom, które uzyskały prawo użytkowania wieczystego na podstawie art. 7 dekretu z dnia 26 października 1945r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy (Dz. U. Nr 50, poz. 279).

Art. 2 ust. 1 ustawy o przekształceniu stanowi, iż: z żądaniem przekształcenia mogą wystąpić wszyscy współużytkownicy wieczystości, z zastrzeżeniem ust. 2, który przyznaje prawo do wystąpienia z żądaniem przekształcenia współużytkownikom, których suma udziałów wynosi co najmniej połowę. Natomiast jeżeli co najmniej jeden współużytkownik wieczysty zgłosi sprzeciw wobec złożonego wniosku o przekształcenie, właściwy organ zawiesza postępowanie. W takim przypadku stosuje się odpowiednio przepis art. 199 Kodeksu cywilnego, który mówi, że: „Do rozporządzania rzeczą wspólną oraz innych czynności, które przekraczają zakres zwykłego zarządu, potrzebna jest zgoda wszystkich współwłaścicieli. W przypadku braku takiej zgody współwłaściciele, których udziały wynoszą co najmniej połowę, mogą żądać rozstrzygnięcia przez sąd, który orzeknie mając na względzie cel zamierzonej czynności oraz interesy wszystkich współwłaścicieli”.

3. Opłata za przekształcenie

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o przekształceniu ustalana jest opłata z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości.

Zasady ustalenia opłaty za przekształcenie określone są w art. 4 ust. 2 ustawy o przekształceniu, który stanowi, że do ustalenia tej opłaty stosuje się odpowiednio przepisy art. 67 ust. 3a i art. 69 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2016r., poz. 2147 ze zm.). Opłatę za przekształcenie stanowi różnica pomiędzy wartością prawa własności a wartością prawa użytkowania wieczystego danej nieruchomości. Wartość prawa własności i wartość prawa użytkowania wieczystego ustala rzeczoznawca majątkowy w operacie szacunkowym. Koszt sporządzenia operatu szacunkowego obciąża stronę zgodnie z art. 262 § 1 pkt 2 k.p.a.

Na podstawie art. 5 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r., przekształcenie użytkowania w prawo własności następuje nieodpłatnie na rzecz osób fizycznych, o których mowa w art. 1 ust. 1a, lub ich następców prawnych rozumianych jako spadkobierców.

4. Bonifikata od opłaty za przekształcenie

Zgodnie z art. 4 ust. 7 ustawy o przekształceniu, organ właściwy do wydania decyzji może udzielić, na podstawie uchwały właściwej rady, bonifikaty od opłaty za przekształcenie.

W dniu 8 czerwca 2017r. Rada m.st. Warszawy podjęła uchwałę Nr L/1217/2017 w sprawie określenia warunków udzielania bonifikat i wysokości stawek procentowych od opłat za przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości dla osób fizycznych i spółdzielni mieszkaniowych. (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2017r., poz. 5414).

Zgodnie z § 1 w/w uchwały:

„1. Wyraża się zgodę na udzielenie 95% bonifikaty osobom fizycznym i spółdzielniom mieszkaniowym od opłaty z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi lub garażami”.

2. Wyraża się zgodę na udzielenie 99% bonifikaty osobom fizycznym i spółdzielniom mieszkaniowym, które wniosły opłatę za cały 99 letni okres użytkowania wieczystego, od opłaty z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi lub garażami.”

Powyższe bonifikaty mogą zostać udzielone, jeżeli użytkownik wieczysty w chwili wydania decyzji nie zalega ze zobowiązaniami finansowymi wobec m.st. Warszawy, związanymi z prawem użytkowania wieczystego nieruchomości stanowiącej przedmiot przekształcenia.

Według § 2 w/w uchwały: *„W przypadku przeznaczenia nieruchomości na cele mieszkaniowe i inne, bonifikata o której mowa w § 1 będzie przysługiwała proporcjonalnie do stosunku powierzchni lokali mieszkalnych i garażowych do powierzchni wszystkich lokali w nieruchomości”.*

Jeśli na nieruchomości jest prowadzona firma, należy złożyć oświadczenie, jaka część powierzchni budynku jest wykorzystywana na cele mieszkaniowe, a jaka na prowadzenie działalności firmy.

Ponadto zgodnie z art. 4 ust. 10 ustawy o przekształceniu, w odniesieniu do nieruchomości lub jej części wpisanej do rejestru zabytków, opłatę, o której mowa w art. 4 ust. 1, obniża się o 50 %.

Natomiast art. 4 ust. 15 ustawy o przekształceniu, stanowi: *„Organ, o którym mowa w art. 3 ust. 1, żąda zwrotu kwoty równej udzielonej bonifikacie po jej waloryzacji, jeżeli osoba, na rzecz której zostało przekształcone prawo użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości przed upływem 5 lat, licząc od dnia przekształcenia, zbyła lub wykorzystywała nieruchomość na inne cele niż cele, które stanowiły podstawę udzielenia bonifikaty. Nie dotyczy to zbycia na rzecz osoby bliskiej w rozumieniu art. 4 pkt 13 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, spółdzielni mieszkaniowej w przypadku ustanowienia odrębnej własności na rzecz członków oraz właścicieli lokali, którym przekształcono udział w prawie użytkowania wieczystego w prawo własności. W szczególnie uzasadnionych przypadkach organ może odstąpić od żądania zwrotu bonifikaty, za zgodą odpowiednio wojewody, rady lub sejmiku”*

5. Rozłożenie opłaty za przekształcenie na raty

Art. 4 ust. 3 ustawy o przekształceniu stanowi, że opłatę z tytułu przekształcenia, rozkłada się, na wniosek użytkownika wieczystego, na raty, na czas nie krótszy niż 10 lat i nie dłuższy niż 20 lat, chyba że wnioskodawca wystąpi o okres krótszy niż 10 lat.

Zapis art. 4 ust. 3 ustawy obliguje organ do uwzględnienia ewentualnego wniosku o rozłożenie opłaty za przekształcenie na 10 rat, umożliwiając jednocześnie zadecydowanie, w ramach uznania administracyjnego, na ile rat rozłoży opłatę za przekształcenie w ustalonym ustawą zakresie, tj. od 10 do 20 lat oraz zdecydowanie o odstępach czasowych pomiędzy ratami – raty roczne, czy inne.

Zarząd Dzielnicy Mokotów, postanowił, iż w przypadku wnioskowania przez użytkowników wieczystych o rozłożenie na raty opłaty za przekształcenie, opłata nie powinna być rozłożona na więcej niż 10 rat rocznych. W przypadkach zaś szczególnie uzasadnionych

indywidualną sytuacją majątkową i osobistą, na wniosek osób fizycznych, Zarząd Dzielnicy Mokotów może wyrazić zgodę na rozłożenie opłaty za przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości na więcej niż 10, nie więcej jednak niż na 20 rat rocznych, przy założeniu, że:

- nieruchomość jest wykorzystywana przez użytkowników wieczystych wyłącznie na własne cele mieszkaniowe,
- ustalona rata opłaty za przekształcenie nie będzie niższa niż aktualnie obowiązująca opłata roczna z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości podlegającej przekształceniu.

Zgodnie z art. 4 ust. 4 ustawy o przekształceniu „Nieuiszczona część opłaty, rozłożonej na raty zgodnie z ust. 3, podlega oprocentowaniu przy zastosowaniu stopy procentowej równej stopie redyskonta weksli stosowanej przez Narodowy Bank Polski.”

6. Zabezpieczenie opłaty za przekształcenie hipoteką

Zgodnie z art. 4 ust. 6 ustawy o przekształceniu „Wierzytelność z tytułu opłaty za przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności podlega zabezpieczeniu hipoteką przymusową na nieruchomości objętej przekształceniem prawa użytkowania wieczystego w prawo własności. W przypadku przekształcenia udziału w prawie użytkowania wieczystego nieruchomości, związanego z odrębną własnością lokalu, hipoteka przymusowa obciąża nieruchomość lokalową osoby, na rzecz której nastąpiło przekształcenie. Podstawą wpisu hipoteki jest ostateczna decyzja, o której mowa w art. 3 ust. 1”.

7. Pomoc publiczna

Na podstawie art. 5a ustawy o przekształceniu przepisy tej ustawy stosuje się z uwzględnieniem przepisów o pomocy publicznej.

Przez pomoc publiczną należy rozumieć jakiekolwiek przysporzenie na rzecz przedsiębiorcy korzyści finansowych, w zakresie prowadzonej przez niego działalności, które realizowane jest ze środków publicznych lub powodujące pomniejszenie w/w środków publicznych (bonifikaty, umorzenia, dotacje, rozłożenie płatności na raty).

W rozumieniu prawa unijnego za przedsiębiorcę uważa się podmiot prowadzący działalność gospodarczą niezależnie od jego formy organizacyjnej i prawnej. Bez znaczenia jest również czy podmiot ten działa w celu osiągnięcia zysku. Nie ma znaczenia, czy dany podmiot w świetle prawa krajowego jest uznawany za przedsiębiorcę oraz jak kwalifikowana jest jego działalność. Przedsiębiorcą może być zarówno osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą jak i spółka prawa handlowego, organizacja non – profit i inne jeśli prowadzą działalność gospodarczą w rozumieniu prawa unijnego.

Działalność w zakresie wynajmu nieruchomości w rozumieniu prawa unijnego jest działalnością gospodarczą, zaś wsparcie dla podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą podlega przepisom dotyczącym pomocy publicznej, zatem w przypadku wynajmowania nieruchomości, prowadzenia działalności i gospodarczej związanej z przedmiotem postępowania czy zarejestrowania na nieruchomości osoby prawnej w Krajowym Rejestrze Sądowym, będzie zachodziła konieczność zastosowania przepisów o pomocy publicznej.

Wszelkie informacje dotyczące pomocy publicznej można uzyskać na stronie internetowej Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) w zakładce: Prawo > Polskie akty prawne > Pomoc publiczna.

Co do zasady, pomoc państwa jest zabroniona, ale przepisy prawa dopuszczają jej stosowanie pod pewnymi warunkami. Zasady dopuszczalności pomocy publicznej zostały zawarte w przepisach art. 107-109 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE C 32 z 6.10.2012r.). Prawo unijne określa zasady i warunki dopuszczalności pomocy, a prawo krajowe reguluje jedynie kwestie proceduralne (techniczne).

Od dnia 1 maja 2004r. organem nadzorującym pomoc publiczną jest Komisja Europejska. Prezes UOKiK utracił dotychczasowe uprawnienia w tym zakresie. Każdy zamiar udzielenia indywidualnej pomocy publicznej podlega procedurze zgłoszenia (notyfikacji). Zgodnie z art. 108 ust.3 TFUE, państwo członkowskie jest zobowiązane do informowania Komisji Europejskiej o wszystkich planach przyznania pomocy publicznej i nie może wprowadzać w życie projektowanych środków do momentu wydania przez Komisję decyzji końcowej o ich zgodności z rynkiem wewnętrznym. Z obowiązku notyfikacji zwolnione są, na podstawie odpowiednich rozporządzeń Komisji, projekty pomocy publicznej objęte tzw. wyłączeniami grupowymi oraz pomoc de minimis. Zasady notyfikacji pomocy publicznej zostały określone we właściwych przepisach proceduralnych, w tym w szczególności w Rozporządzeniu Rady (WE) Nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999r. ustanawiającym szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz. Urz. L 83, 27.03.1999).

W przypadku pomocy publicznej przyznanej niezgodnie z warunkami dopuszczalności jak również pomocy wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem, beneficjent pomocy jest zobowiązany do zwrotu kwoty stanowiącej równowartość udzielonej pomocy wraz z odsetkami naliczonymi od dnia otrzymania pomocy. Komisja Europejska ma prawo do windykacji pomocy przez okres 10 lat.

Zgodnie z opiniami Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, opartymi na zastrzeżeniach Komisji Europejskiej zgłoszonych w trakcie postępowania notyfikacyjnego w sprawie SA 36571 (2013N) między innymi sposób ustalania opłaty z tytułu przekształcenia, tj. zgodnie z art. 69 ustawy o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2016r., poz. 2147 ze zm.) – obliczenie opłaty poprzez odjęcie wartości prawa użytkowania wieczystego od wartości prawa własności - jest w istocie udzieleniem pomocy publicznej. Wartość tej pomocy równa jest wartości prawa użytkowania wieczystego. Pomocą publiczną, oprócz w/w wartości prawa użytkowania wieczystego, jest również przysporzenie przedsiębiorcy, wynikające z zastosowania preferencyjnego oprocentowania rat w stosunku do oprocentowania analogicznego kredytu, uzyskanego na rynku.

W związku z tym, pełną pomoc publiczną należy obliczyć poprzez zsumowanie wartości prawa użytkowania wieczystego nieruchomości i pomocy wynikającej z rozłożenia opłaty za przekształcenie na raty.

Ponadto w przypadku wykorzystywania części nieruchomości na cele mieszkalne, pomoc publiczną oblicza się proporcjonalnie do pozostałej części nieruchomości tj. przeznaczonej i wykorzystywanej na prowadzenie działalności gospodarczej.

Pomoc de minimis stanowi szczególną kategorię wsparcia udzielanego przez państwo, gdyż uznaje się, że ze względu na swą małą wartość nie powoduje ona zakłócenia konkurencji w wymiarze unijnym. Od dnia 1 maja 2007r. maksymalny, dopuszczalny pułap pomocy de minimis wynosi 200 tys. euro. Podmiot prowadzący działalność gospodarczą może uzyskać powyższą pomoc, jeżeli wartość tej pomocy łącznie z wartością innej pomocy de minimis otrzymanej w okresie bieżącego roku kalendarzowego i dwóch poprzednich lat kalendarzowych nie przekracza kwoty stanowiącej równowartość wspomnianych 200 tys. euro.

W przypadku, gdy wartość pomocy publicznej przekracza ww. pułap, pomoc może być udzielona w innej formie przewidzianej w ustawie z dnia 30 kwietnia 2004r. (Dz. U. z 2016r., poz. 1808 ze zm.), np.: pomocy indywidualnej, bądź pomocy indywidualnej na restrukturyzację. Wymaga to jednak notyfikacji przez Komisję Europejską.